

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Petra Mikeše a soudců Milana Podhrázkého a Jitky Zavřelové v právní věci žalobce: **A. K.**, zast. JUDr. Mgr. Filipem Rigelem, Ph.D., advokátem se sídlem Teplého 2786, Pardubice, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 10. 2023, čj. OAM-160/LE-LE05-ZA04-R2-2019-II, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 27. 3. 2024, čj. 52 Az 4/2023-69,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení **nepřiznává**.
- IV. Ustanovenému zástupci žalobce JUDr. Mgr. Filipem Rigelovi, Ph.D., advokátu, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši 4 114 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce je státním příslušníkem Arménské republiky (dále „Arménie“). Dne 3. 3. 2019 podal ještě jako nezletilý prostřednictvím svého otce žádost o udělení mezinárodní ochrany. Sdělil, že je jezidské národnosti. Vyznává křesťanství, konkrétně je členem Arménské apoštolské církve a není, ani nikdy nebyl, politicky angažovaný. K důvodům žádosti sdělil, že od konverze ke křesťanství je jeho rodině vyhrožováno jezidskou komunitou. Jeho rodiče byli dokonce napadeni, což otec žalobce řešil s policií, avšak nedostalo se jim žádné ochrany. Po této negativní zkušenosti se na státní orgány již neobracel a rodina postupně vycestovala z vlasti. S ohledem na uvedené měl žalobce pro případ návratu strach z pronásledování pro své náboženské vyznání.

[2] Rozhodnutím žalovaného ze dne 10. 3. 2020 nebyla žalobci udělena žádná z forem mezinárodní ochrany podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. Žalobu proti tomuto rozhodnutí zamítl Krajský soud v Hradci Králové, pobočka Pardubice rozsudkem ze dne 25. 1. 2021, čj. 31 Az 5/2020-46. Nejvyšší správní soud následně vyhověl kasační stížnosti žalobce a rozsudek krajského soudu i rozhodnutí žalovaného zrušil rozsudkem ze dne 18. 2. 2022, čj. 5 Azs 30/2021-31. V něm uvedl, že správní orgán při získávání informací o zemi původu žadatele nezjistil, zda je pravdivé tvrzení o pronásledování jezídských konvertitů ze strany Jezídů a nevycházel při svém hodnocení z aktuálních informací o zemi původu.

[3] Žalovaný proto ve věci rozhodoval znovu a v záhlaví uvedeným rozhodnutím opět rozhodl tak, že se žalobci neuděluje žádná z forem mezinárodní ochrany podle zákona o azylu. Proti tomuto rozhodnutí se žalobce bránil žalobou, kterou krajský soud v záhlaví uvedeným rozsudkem zamítl. Ztotožnil se se závěry žalovaného, který, vázán závazným právním názorem NSS, na základě aktuálních informací týkajících se bezpečnostní a politické situace v Arménii a situace jezídské komunity dospěl k závěru, že náboženská konverze je vnímána mezi Jezídy v Arménii negativně, nedochází však k rozsáhlým nábožensky motivovaným útokům soukromých osob na jezídské konvertity. Postavení jezídských konvertitů v rámci společnosti i ve vztahu k úřadům bylo hodnoceno jako lepší ve srovnání s Jezídy, především pokud konvertovali k dominantní Arménské apoštolské církvi. Jezídští konvertité tedy nejsou v Arménii vystaveni jednání, jež by naplňovalo pojem pronásledování ve smyslu § 2 písm. a) nebo § 12 písm. b) zákona o azylu, příp. čl. 9 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany.

[4] Dále krajský soud neshledal důvodnou ani námitku týkající se možného vlivu tzv. třetí války o Náhorní Karabach na situaci žalobce v případě jeho návratu do Arménie. Tu žalobce vznesl v kontextu, že žalovaný nevycházel z dostatečně individuálních zpráv o zemi původu. Krajský soud však úvahy žalobce o možném vlivu „ázerbajdžánského vítězství“ na vztahy mezi Jezídy a jejich konvertity, stejně jako obavy o tom, že válka zasáhne území samotné Arménie, považoval za účelové a spekulativní. Odkázal na rozhodnutí žalovaného, který se aktuální bezpečnostní situací v Arménii zabýval a dospěl k závěru, že žalobci v případě návratu do vlasti nehrozí vážné ohrožení v důsledku ozbrojeného konfliktu.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[5] Proti napadenému rozsudku podal žalobce (dále „stěžovatel“) kasační stížnost. Nesouhlasil se závěrem krajského soudu, že tzv. třetí válka o Náhorní Karabach (19. – 20. 9. 2023) nemohla změnit pohled na situaci stěžovatele, s odůvodněním, že „Arménie se do konfliktu nezapojila“. Takový závěr velmi zužuje pohled na karabašský konflikt mezi Ázerbájdžánem a republikou Arcach, která byla ve skutečnosti podporována Arménií. Obsazení území Náhorního Karabachu Ázerbájdžánem vedlo k masové emigraci karabašských Arménů do mateřské země a není jasné, jak budou reagovat na jezídské konvertity, když ti jsou dle dostupných zpráv vnímáni jako islámská sekta. V obecné rovině tento konflikt také ochromil akceschopnost země při ochraně jezídských konvertitů a může

pokračování

z něj plynout řada dalších souvislostí, které v současnosti bez bližší znalosti problematiky nelze dohlédnout.

[6] Po takto zásadní události tedy nelze hovořit o tom, že ve spise jsou aktuální zprávy o zemi původu, pokud tyto zprávy pokrývají pouze předválečné období. Nelze totiž tvrdit, že válkou se na postavení jezidských konvertitů v Arménii nic nezměnilo. Z judikatury navíc plyne, že zastaralá je taková zpráva, jež obsahuje informace, které v důsledku změny okolností v období mezi vypracováním zprávy a jejím použitím již nejsou aktuální, neboť situace popsaná ve zprávě se změnila. Právě takovou změnu okolností stěžovatel namítá.

[7] Žalovaný k tomu ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že se v napadeném rozhodnutí zabýval otázkou, zda v případě návratu do vlasti nehrozí stěžovateli vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu. Došel k závěru, že z dostupných podkladů nevyplývá, že by v domovské zemi stěžovatele probíhal ozbrojený konflikt. Konflikt s Ázerbájdžánem probíhal jen na v příhraničních oblastech a po krátké vojenské operaci došlo ke kapitulaci mezinárodně neuznané karabašské republiky Arcach a toto území ovládl Ázerbájdžán. Stěžovatel navíc neuvedl žádné vazby na území Náhorního Karabachu či na uvedené příhraniční oblasti.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud se předně zabýval přípustností uplatněných kasačních námitek. Podle § 104 odst. 4 s. ř. s. totiž platí, že *kasační stížnost není přípustná, opírá-li se jen o jiné důvody, než které jsou uvedeny v § 103, nebo o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl.*

[9] Stěžovatel v doplnění žaloby ze dne 6. 2. 2024 poprvé vznesl argumentaci neaktuálnosti zpráv o zemi původu z důvodu tzv. třetí války v Náhorním Karabachu. Uvedl, že tento konflikt vedl k masové emigraci karabašských Arménů do mateřské země a výrazně ochromil místní orgány, čímž omezil jejich akceschopnost při ochraně konvertitů před Jezídy. V kasační stížnosti však nově vznáší, že není jasné, jak budou nově příchozí karabašští Arméni, kteří jsou dle dostupných zpráv vnímáni jako islámská sekta, reagovat na jezidské konvertity. Tuto námitku však stěžovatel neuplatnil v řízení před krajským soudem, ačkoliv tak učinit mohl. Je proto nepřipustná. Totéž pak platí i ve vztahu k obecné námitce, že karabašský konflikt má i náboženský charakter, z čehož může plynout řada dalších souvislostí, které v současnosti nelze dohlédnout.

[10] Soud dále přistoupil ke zkoumání přijatelnosti kasační stížnosti. Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. platí, že rozhodoval-li před krajským soudem o věci specializovaný samosoudce a kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud jako nepřijatelnou. Nejvyšší správní soud přijme kasační stížnost k věcnému přezkumu pouze v případě rozpoznatelného dopadu řešení právní otázky nad rámec konkrétního případu, a to i) z důvodu neexistence, nejednotnosti nebo potřeby překonání judikatury, nebo ii) v případě zásadního pochybení krajského soudu (usnesení NSS ze dne 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS).

[11] Jedinou přípustnou námitkou, kterou stěžovatel v kasační stížnosti vznáší, je, že krajský soud přisvědčil postupu žalovaného, který nevycházel z aktuálních zpráv o zemi původu, jelikož tyto pokrývaly pouze „předválečné období“.

[12] Tato námitka přijatelnost kasační stížnosti nezakládá.

[13] K požadavku na aktuálnost zpráv o zemi původu existuje ustálená judikatura Nejvyššího správního soudu a okolnosti věci nevyžadují provést judikaturní odklon. Byť krajský soud na tuto judikaturu přímo neodkázal, jeho závěry jsou s ní i přes to v souladu, a tedy věcně správné. Nezakládají proto pochybení, které by mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[14] U hodnocení informací o zemi původu zdůrazňuje judikatura požadavek na jejich věrohodnost, objektivnost, přesnost a aktuálnost (rozsudky NSS ze dne 31. 7. 2008, čj. 5 Azs 55/2008-71, či ze dne 4. 2. 2009, čj. 1 Azs 105/2008-81, č. 1825/2009 Sb. NSS). Zastaralost zpráv nelze posuzovat pouze na základě faktu, že od jejich vypracování nebo vydání uplynul určitý čas. Zastaralá je taková zpráva, která obsahuje informace, které již nejsou aktuální v důsledku změny okolností v období mezi vypracováním zprávy a jejím použitím, neboť situace, kterou zpráva popisuje, je již zcela jiná (rozsudek NSS ze dne 22. 1. 2020, čj. 6 Azs 109/2019-74). Zároveň je potřeba zdůraznit, že žalovaný nemůže mít pokaždé k dispozici naprosto čerstvé informace. Zprávy neziskových organizací, Evropské unie a jiných států, či zprávy vypracované Odborem azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra, ze kterých obvykle vychází, jsou zpravidla vydávány periodicky pouze jednou za rok (usnesení NSS ze dne 26. 1. 2024, čj. 10 Azs 2/2024-27).

[15] Aplikací citované judikatury na případ stěžovatele lze dospět k závěru, že pokud jsou informace ve zprávě o zemi původu i přes změnu okolností v období mezi vypracováním zprávy a jejím použitím stále aktuální, nelze takovou zprávu o zemi původu považovat za zastaralou. Je třeba vždy brát v potaz konkrétní okolnosti změny poměrů, která v zemi původu po vydání zprávy nastala a zvážit, zda tato změna fakticky mohla mít vliv na postavení žadatele o mezinárodní ochranu. To je v souladu se závěrem, že správní orgán zjišťuje skutkový stav věci v rozsahu možných důvodů pro udělení mezinárodní ochrany, jež vycházejí z výpovědi žadatele v průběhu řízení o mezinárodní ochraně. Nepřísluší mu tak domýšlet právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k nim činit skutková zjištění (usnesení NSS ze dne 19. 10. 2020, čj. 4 Azs 277/2018-60). Povinnost zjistit skutečný stav věci má tedy správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl (rozsudek NSS ze dne 18. 12. 2003, čj. 5 Azs 22/2003-41).

[16] Stěžovatel v rámci azylového příběhu obavu o svou bezpečnost v zemi původu v důsledku ozbrojeného konfliktu nezmiňoval, a to ani v obecné rovině, tedy ještě před eskalací konfliktu v září 2023. Neučinil tak ani v žádosti o mezinárodní ochranu, ani při pohovoru provedeném 23. 3. 2023 v návaznosti na vydání zrušujícího rozsudku NSS. Jako důvod nemožnosti návratu do země původu uváděl pouze obavy z pronásledování v důsledku jeho konverze ke křesťanství. Zároveň neuvedl ani jakékoliv vazby na území Náhorního Karabachu či jiné příhraniční části Arménie sousedící s Ázerbájdžánem, ani žádné důvody, proč by se po návratu do vlasti měl zdržovat právě v těchto oblastech.

pokračování

[17] Ve vztahu k takto vymezeným důvodům žádosti o mezinárodní ochranu proto žalovaný zjišťoval situaci v zemi původu, což je zcela v souladu s výše citovanou judikaturou. Na základě několika různých zpráv o zemi původu dospěl k závěru, že k pronásledování jezidských konvertitů ze strany Jezídů v Arménii nedochází v jakékoliv významné míře. Konverze ke křesťanství není nijak neobvyklým jevem a je evidentní, že nevyvolává v jezidské komunitě takové odmítavé reakce, o jakých hovořil stěžovatel. Proto nelze tvrdit, že by jezídští konvertité byli v Arménii vystaveni jednání, které by naplňovalo pojem pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Dále žalovaný reflektoval, že je mu z veřejně dostupného zpravodajství známo, že aktuálně (tj. očividně podle stavu ke dni vydání napadeného rozhodnutí, pozn. NSS) došlo po krátké vojenské operaci Ázerbájdžánu ke kapitulaci mezinárodně neuznané karabašské republiky Arcach, jejíž území ovládl Ázerbájdžán.

[18] Byť tedy žalovaný při hodnocení situace v zemi původu nevyšel ze zpráv vydaných po 20. 9. 2023 (tedy necelý měsíc před jeho rozhodnutím), ale v březnu téhož roku (tedy starých zhruba 6 měsíců), odkázal alespoň na „veřejně dostupné zpravodajství“ a k bezpečnostní situaci v zemi po uvedeném datu se vyjádřil. Učinil tak spíše obecně a z moci úřední, jelikož se jednalo o veřejně známé a dostupné informace, nikoliv o azylový důvod, který by stěžovatel v řízení vznesl.

[19] Stěžovatel v řízení před krajským soudem následně doplnil žalobu o argumentaci tzv. třetí válkou o Náhorní Karabach (viz bod [9] výše). Nijak však nevysvětlil, proč má za nesprávný závěr žalovaného, že k systematickému pronásledování jezidských konvertitů v Arménii fakticky nedochází.

[20] Z přípustných kasačních námitek přitom vyplývá, že stěžovatel neaktuálnost zpráv o zemi původu spatřuje pouze v tom, že nereflktují možnou sníženou akceschopnost země při ochraně jezidských konvertitů v důsledku eskalace konfliktu v září 2023. To však nemůže být důvodem jejich zastaralosti. Podle relevantně nezpochybněných závěrů žalovaného a krajského soudu v Arménii k žádnému systematickému pronásledování jezidských konvertitů nedochází, a to ani ze strany Jezídů. Proto nemůže ani případná omezená akceschopnost státních orgánů představovat změnu rozhodných skutečností ve smyslu judikatury citované výše v bodě [14] tohoto rozsudku. Z rozhodnutí žalovaného totiž vyplývá, že státní orgány jezidské konvertity před Jezídy fakticky nijak „ochraňovat“ nemusí.

[21] S ohledem na uvedené dospěl Nejvyšší správní soud výkladem výše citované judikatury k závěru, že pokud se zprávy o zemi původu mohou v důsledku změny situace nastalé po jejich vydání a před rozhodnutím správního orgánu jevit jako zastaralé, je třeba vždy vzít v potaz to, zda by dotčená změna mohla mít alespoň přiměřený vliv na situaci žadatele o mezinárodní ochranu. Obdobný závěr ostatně NSS zastává i v případě hodnocení změn v zemi původu, které nastaly až po rozhodnutí správního orgánu. V této souvislosti setrvale judikuje, že takovou změnu je třeba zohlednit, je-li podle konkrétních skutkových okolností případu natolik podstatná a intenzivní, že by mohla představovat reálné nebezpečí újmy či pravděpodobnost pronásledování (rozsudek NSS ze dne 21. 5. 2008, čj. 2 Azs 48/2007-71).

[22] Tomu tak však v případě stěžovatele s ohledem na výše uvedené není. Změna okolností, na kterou stěžovatel poukazuje, tak zjevně není situací, která by mohla ovlivnit závěry žalovaného a krajského soudu týkající se stavu v zemi původu ve vztahu k stěžovatelem uplatněným azylovým důvodům.

[23] Nad rámec nutného odůvodnění soud poznamenává, že pokud by se situace v zemi původu v průběhu řízení objektivně (tedy nejen pouze hypoteticky) změnila, mohlo by se jednat o důvod pro podání opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany podle § 11a zákona o azylu.

IV. Závěr a náklady řízení

[24] Nejvyšší správní soud ze shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Proto ji podle § 104a s. ř. s. odmítl pro nepřijatelnost.

[25] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle úspěchu ve věci podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. (usnesení NSS ze dne 16. 6. 2021, čj. 9 As 83/2021-28, č. 4219/2021 Sb. NSS, bod 18). Stěžovatel nebyl ve věci úspěšný, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, kterému by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, neboť mu v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

[26] Stěžovateli byl usnesením krajského soudu ze dne 30. 1. 2024, čj. 52 Az 4/2023-49, ustanoven zástupcem advokát JUDr. Mgr. Filip Rigel, Ph.D. Jeho hotové výdaje a odměnu za zastupování hradí stát (§ 35 odst. 10 a § 120 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud určil odměnu advokáta v souladu s § 7, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), částkou 3 100 Kč za jeden úkon právní služby (podání kasační stížnosti včetně jejího doplnění) a dále částkou 300 Kč, která představuje paušální náhradu hotových výdajů vztahující se k jednomu úkonu právní služby (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Jelikož je zástupce stěžovatele plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se tato částka o 21% sazbu této daně, tj. o 714 Kč. Zástupci stěžovatele tak náleží odměna a náhrada hotových výdajů ve výši 4 114 Kč. Ta bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 15. srpna 2024

Petr Mikeš
předseda senátu